

№ 18

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ქალაქში და სსრკ-ში. მისამართი: Тифლის, Грузинский Театრ, ред. „Театри და Цховრება“ ლო. Имедашვილი

ხელ-მოწერული წერილები არ დაბეჭდვება. ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება ქართ. თეატრის კანტორაში — დღით 9-2 ს., საღამოთი 6-8 ს., ტელეფონი რედაქციისა № 7-95, სტამბისა — 15-41.

№ 18

კ ვ ი რ ა ბ ი ვ ლ ი ს ი

1914 წ.

6 ი ვ ლ ი ს ი.

დროს ნუ ვკარგავთ ხელოვნებასთან ერთად ამ ბოლო ხანებში სასცენო ტენიკაც საოცრად განვითარდა: ახალ-ახალი მოწყობილებანი, სცენაზე რომ სინამდვილეს ჰქმნიან, დეკორაციების სწრაფი ცვლა და მით ანტრაქტების შემცირება, საკმაოდ წინ წავიდა, მაგრამ ჩვენი თეატრი-კი ჯერ კიდევ თითქმის 10-20 წლის წინანდელ მდგომარეობაშია.

გაქიანურებული ანტრაქტები, გამოცხადებულ დროზე წარმოდგენების დაუწყობლობა, წარმოდგენის დროს დარბაზის ანუ ლოჟების კართა შეხლა-შემოხლა, უჯერ-მაჯერო შესვლა-გასვლა, — აი, რა აუფერულეებს ჩვენს წარმოდგენებს და შთაბეჭდილების მთლიანობას ამახინჯებს.

რამდენჯერ ყოფილა, რომ თვით პიესის ერთი მოქმედება 10—25 წუთს მეტს არ გაგრძელებულა, ხოლო ანტრაქტი-კი ნახევარ საათზედაც მეტს ხანს გაუქიანურებით ხოლმე და ამ მიზეზით იშვიათად, რომ წარმოდგენა თორმეტსა ანუ პირველ საათზე ადრე გაეთავებინოთ.

და ეს რომ დიდი საფრთხულია ჩვენი თეატრის მუდმივ მაყურებლისა, თითქო ვერც-კი შეუგვჩიოთ.

თუ თეატრს ცოცხალი, სასრიანი სელა ჰსურს, მუდმივ მაყურებელთა მდგომარეობას უნდა შეეგუოს.

ჩვენი თეატრის მაყურებელი-კი, როგორც არა ეოგზის აღგვინიშნავს, საზოგადოების დემოკრატიული ნაწილია, — საშუალო შეძლების ინტელიგენცია, წვრილვაჭარ-

მოხელენი და მოსწავლე ახალგაზდობა, — რომლისათვისაც დროს დიდი მნიშვნელობა აქვს: დილით ადრე თავის საქმეს უნდა მიხედოს და ღამის გატეხა მუდამ არ შეუძლიან ვარდა ამისა, ქალაქის განაპირა ნაწილის მცხოვრებნი სიშორისა გამო თეატრში იშვიათად დაიარებიან, რადგან, იციან წარმოდგენა დროით ვერ გათავდება, რომ ტრამვაის მიუსწრონ დი შინ ადრე დაბრუნდენ.

ყველა ამას შესაფერი და სწრაფი ანგარიში უნდა გაეწიოს, თუ გვიანდა ჩვენმა თეატრმა უფრო მიზანშეწონილად შეასრულოს თავისი დანიშნულება ე. ი. ამ თავიდანვე ღონისძიებანი იქმნეს მიღებული, რომ ანტრაქტები მინიმუმადე შემცირდეს, რათა წარმოდგენა გათავდეს არა უგვიანეს 11 საათისა (უკიდურეს შემთხვევაში 11 1/2 ს.), მტკიცედ იქმნეს დაკული წესი გამოცხადებულ დროზე წარმოდგენის დაწყებისა, ფარდის ახლის დროს დარბაზის და ლოჟების კარებები უეჭველად დაიკეტოს და სხ

ამ გვარად ჩვენ დავიზოგავთ დროს, რაც ასე ძვირფასია თანამედროვე მაყურებელისათვის: საშუალება მიეცევა თეატრში უფრო ხშირად იაროს, რაკი მეორე დღეს მოცდენის შიში აღარ ექნება და წარმოდგენითაც უფრო სრული შთაბეჭდილება განიცადოს...

დროს ასე დაზოგვა არა ნაკლებ უშეღვათებს მსახიობთაც...

თეატრის მესვეურნო, დრო ძვირად ჰლირს და უქმად ნუ დაჰკარგავთ!

მ ი ლ ო ც ე ა

(სრულიად საქართველოს სკენის მოღვაწეთა პირველ ყრილობაზე წარმოთქმული 8 ივნისს)

ბატონებო!

ნება მომეცით მოგილოცოთ მეც ეს დიდ-მნიშვნელოვანი დღეობა ჩვენის სასცნო დღე-სასწაულისა იმ დაწესებულებების მაგიერ, რომელიც შემძლებისა და მოხერხებისა გვარად ემსახურება სათეატრო ხელოვნების განვითარებას ერთ მიყრდენულ პროვინციაში.

ქართული თეატრი, როგორც ქართული მწერლობა, სხვას არას ამტკიცებ-რა, თუ არ იმას, რომ ქართველი ერის სული ძლიერია და შეუღრეკელი მიუხედეველად ათას გვარის სულის შემხუთავისა და ხელის შემშლელის გარემოებისა ჩვენი თეატრიც და მწერლობაც თვალსაჩინოდ იზრდება და წინ მიდის, და სულის სიძლიერე ქართველი ერისა კიდევ და კიდევ მაში სჩანს. ეს დამაბრკოლებელი გარემოებანი ვერ აფერხებენ მის განვითარებას... დიდ, დიდია უკვდავი შოთას მემკვიდ-

რეობა ქართველს ერში, მის გულში დაუშრეტლად ღვივის ძლიერი ცეცხლი ხელოვნებისა, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ ისიც, რომ ქეშმარიტად საღსა და ნათელ გზას ჩვენი კულტურის მსვლელობაში მხოლოდ მაშინ დავადგებით. თუ ჩვენი ცხოვრების განმკარგულეზებლნი ჩვენვე ვიქნებით. ამიტომაც საეპიროა, რომ ყველა, ვინც ემსახურება ხელოვნების რომელსამე დარგს, ვინც მართავს მას, ყველა ვისაც შეუღლია გაიგოს და შეიფვისოს რუსთველისაგან ნანდერძევი ბრწყინვალე ხელოვნების სიდიადე, იგი შესძლებს ყოველ ეამს, ყოველს წუთს, დღე ნიადაგ იმაზედ იღვწოდეს, იმაზედ ფიქრობდეს, ისეთ პირობებში ჩავაყენოთ ჩვენი ცხოვება, რომ მის სრულიად და საეგებით ნორმალურ განვითარებას არავინ ხელის შემშლელი არა ჰყავდეს...

იკტა აბაშიძე

პირველი სრაველი

ეტიუდი

დღეს პირველად იამ თავისი შეკუმშული მორცხვი კოკორი ვაშალა ნაზ პრტყულ-ლოყა ყვავილად; დღეს პირველად გაფურჩინილ ყვავილის კეკლუც ფოთლებმა იბანავეს დილის კამ-კამა ნამში მაგრამ გამოიღვიძა მზემ, მოჰკრა თვალი უმანკო იას, მოეხვია მას და ბევრი ჰკოცნა. ეუცხოვა გულ-ჩვილ ყვავილს მხურვალე აღერსი, არუყდა და გადმოაგდო დილის ცვარი...

ეს იყო პირველი ცრემლი სიყვარულისა.

დღეს პირველად მგლის ლეკვი გამოძვრა თავის ბუნადიდან. კბილებ-აღმასა დედა მისი სანადიროდ იყო გასული. უცხო იყო პაწიას-თვის ახლად გადაშლილი თვალ წინ ქვეყანაც, რადგან ბუნავის სახლერების ვარშე მისი გონება ვერაფერს წარმოიდგენდა; უცხო იყო სინათლეც, რადგან მისი ბინა მარად სიბნელეში იყო გახვეული; უცხონი იყენენ ჩიტუნებიც, რომლებიც წკრილაო ჰიქჰიკით თავს დასტრიალებდნენ. დღეს პირველად გამოეღვიძა მას თავის დაცვის გრძობა და, დიანახა თუ არა უცხო არსება, რომელსაც ადა-

მიანი უძახის მაჩე-ზღარბს, მაშინათვე უჩვე-ნა მას ბროლივით თეთრი კბილები და შეეტაკა მაგრამ ბრძოლის ფანდების მკოდნე ზღარბმა გამოჰკრა ახლად გამოსულ ცხოვრების ასპარეზზედ მგელს ეკალი თვალში. დღეს პირველად დაიწყებუტუნა ტყვილისაგან ლეკვა, მოერია მას თვალში ცრემლი და ცქრიალით გადმოვარდა ტუჩზედ...

ეს იყო პირველი ცრემლი ცხოვრების სიმწარისა.

დღეს პირველად ახალგაზრდა დედამ შეენიშნა თავის ერთადერთის უქეთობა. რამდენი ტანჯვა ვაება გამოიარა საცოდავმა, რამდენი დარწმუნდა, რომ უდღეოდ შობილი ბავშვი გადარჩა სიკვდილის კლანჭებს; რამდენჯერ აუკანკალდა საცოდავს გული, სანამ უდღეოდ შობილი ბავშვი მოაღონიერა და მტკიცედ დააყენა ფეხზედ. ახლაც არა უჭირს რა: მოვა ექიმი, მისცემს წამალს, და ბავშვი ისევ მოსულიერდება... აი ექიმიც მოვიდა; უსინჯავს მაჯას, ენას, თვალებში უცქერის... დედაც აქვეა. თვალს ადევნებს ექიმის სახის

„სინათლის“ „დამსამარკებელს“

დ. კელდია შვილი

მისი ავადმყოფობის გამო

გამომეტყველებას. ტყუილია იმედი: ექიმის სახე უნუგეშობის დრუბლითაა მოცული. ითმინა, ითმინა დედამ და მაინც ვერ შეიმაგრა თავი; მდლდარე ვებერთელა ცრემლი გადმოვარდა მას ლოყაზედ.

ეს იყო პირველი ცრემლი სსსოწარკვეთილებისა.

დავ. კილოსანიძე

მელიტონ კობეჩიას სსოვნას

ობოლი იყავ, უბედური
ქვეყანაზედა,
ვით მოწყვეტილი შორს ვარსკლავი
ლაჟვარდ ცაზედა!
არვინ იცოდა, სად გაგტყორჩნა
ბედის-წერამა,—
მოგისპო დღენი უნუგეშოს
ცრემლის დენამა!..
ბევრი ვეცადე, ვერ გაგიღე
ბედის კარები...
აწ მაპატიე, შემეცოლე ვარ...
გემუდარები! .

ქნ. ნინო ორბელიანი

8 ივნისი *)

ეს ლექსი დასაბუქდავით მივიღეთ 9 ივნისს, მაგრამ ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო დღემდე დავიანდა მისი დაბუქდა.

ჩვეულებად არა მაქვს ჩემს ნაწარმოებზე ლაპარაკი და პრინციპიალურადაც წინააღმდეგი ვარ ავტორისა და კრიტიკოსის შორის კამათისა. ავტორს ყოველთვის ჰგონია, რომ სწორედ ის დასწერა და ისე დასწერა, როგორც საჭირო იყო. ნაწარმოებმა თვით უნდა გასცეს პასუხი შკითხველს და კრიტიკოსს. თუ რამე სათქმელი ჰქონდა ავტორს, უნდა ეთქვა ნაწარმოებში. გარდა ამისა, მხატვრული ნაწარმოები საყოველთაო კუთვნილება არის და ყველას უფლება აქვს მას მსჯავრი დასდოს და თავისი აზრი გამოთქვას.

ბ. გრიგოლ რომბაქიძემ გამოილაშქრა, როგორც თვითონვე უთქვამს, „სინათლის“ დასასამარებლად. მე მგონია გაკიცხვა, დაგმობა თუ გნებავთ დამცირებაც ნაწარმოებისა ყველას შეუძლიან, მაგრამ „დასამარების“ შესახებ-ეი რა მოგახსენოთ! დავანებოთ ამასაც თავი. დეე, ბ რომაქიძე დარწმუნებული იყოს, რომ ანინათლესა ანდერძი აუგო. თუ კი ამით ჩვენს ლიტერატურას სამსახურს გაუწევს, დეე „ენაცვალოს“ მას „სინათლე“;—მაგრამ მის ლექციაში არის ორიოდ მხარე, რომელსაც მე, როგორც პიროვნება, ზურგს ვერ აუქცეე.

ბ. რომაქიძეს ლექცია იმით დაუწყვია, რომ იგი დიდს უხერხულობას ჰგონობს, რადგანც უნდა „დასამაროს“ კარგი მეგობრის. პიესა.—რა შუაშია, ან რა მოსატანი იყო აქ პირადი განწყობილება - არ ვიცი. მხატვრულ კრიტიკაში რა ადგილი აქვს მეგობარს, ძმას, მახლობელს? კრიტიკოსს ნაწარმოებთან აქვს საქმე და არა მის ავტორთან. თუ ბ. რომაქიძეს ჰსურდა ამ სიტყვით უფრო მეტი ფასი დაედა თავისი კრიტიკისათვის?—არა მგონია. ეს ხომ ერთგვარი დემოკრატიული ხერხი იქნებოდა და რამდენადაც ვიცნობ ბ. რომაქიძეს, იგი ამას არ იკადრებდა, და თუ მართლა უხერხულობას ჰგონობდა, მაშინ კი მე მგონია ასეთი წარმოდგენა ავტორზე სწორედ რომ კარგი მეგობრის პიროვნების დამცირება არის. ნუ თუ ოდნავი ექვიც კი შეეპარა ბ. რომაქიძეს, რომ „მისი გამანადგურებელი კრიტიკა“

კარგს მეგობარზედ ისეთ ვავლენას იქონიებდა, რომელიც მეგობარულს განწყობილებას აწებებდა? არა, ბ. გრიგოლ, მეგობრობა—მეგობრობად და კრიტიკა—კრიტიკად: ერთს მეორესთან არაფერი საერთო არა აქვს და ერთი მეორეისგან სრულიად დამოუკიდებელია.

მე არ გამოვყვიდები იმას, რომ „სინათლე“ არც „ღრამაა, არც სიმბოლიური ნაწარმოებია, არც მხატვრული, არც ზღაპარია... ერთი სიტყვით არც არაფერია, არის, თუ გნებავთ, „ალეგორია“ და უფრო კი „კინემატოგრაფია“ ან არა და ჯამბაზობა. არ შევეკამათები ამაში ბ. ლექტორს, მაგრამ ერთი მიზრძანეთ, თუ ეს ასეა, მაშ რაღად დაგვირდათ თოფ-იარაღის შესხმა, ასეთი განგაში და იერიში? განა ღირდა მშვენიერი შტევერშტეველობის და ნიქის დახურდავება მხოლოდ მისთვის, რომ რაღაც ალეგორია-ჯამბაზობა „დაგესაპარებინათ“ ეს ხომ ქარის ცისკვილებთან ბრძოლას წაავაგეს. კარგათ მოგეხსენებათ, რომ დღეს კინემატოგრაფს აუარებელი ხალხი ესწრება და, მათ შორის, ძლიერ ბევრი ქართველია. რატომ არ კითხულობთ ამის წინააღმდეგ ლექციებს?... მაგრამ ნაწარმოების ღირსება-ნაკლებულებასზედ არ შეგეკამათებით.—ეს ჩემი საქმე არ არის...

ბ. ლექტორის სიტყვით „სინათლე“ **„ეროვნულ გრძნობების გამყვენელია“**... საუბედუროდ ლექცია არ მომისმენია და ვერც რეცენზიებიდან გავიგე, როგორ ასაბუთებდა და რით ამტკიცებდა ბ. ლექტორი ამ დებულებას. მაგრამ თუ კი ეს პართლადაც ასეა, ძალა-უფლებურად კითხვა იხადება. ბ. რომაქიძესათვის ეროვნული გრძნობა უდიდეს ღირებულებას წარმოადგენს, მე დარწმუნებული ვარ ამაში. მაშ რაღად სდუმდა აქნობამდისინ ბ. რომაქიძე? როგორ, „სინათლე“ თითქმის ზედიზედ იდგმებოდა სამი თვის გამავლობაში, აუარებელი ხალხი ესწრებოდა, ამ ხნის განმავლობაში ეროვნული გრძნობა „იხრწებოდა“, „იჩრყებოდა“ და ბ. რომაქიძე, რომელსაც ერთი ლექციით შეეძლო ამის მიზეზის „აღმოფხვრა-დასამარება“,—სდუმდა?... სწორედ მოგახსენოთ დიდი ცოდვა მისთვის, ვისაც ეროვნული გრძნობა რამე ღირებულობად მიჩანია. ვარწმუნებ ბ. რომაქიძეს, რომ პი.

რაღად ეროვნული გრძნობა მასზედ არა ნაკლებ ღირებულებად მიმაჩნია და თუ კი დამიმტკიცებდნენ „სინათლის“ პარველ წარმოდგენებისთანავე, რომ იგი ეროვნულ გრძნობებს რყვის, მე ჩემისვე ხელით დავასამარებდი ამ ნაწარმოებს, ვინდ იგი გენიოსურ ნაწარმოებად მიმაჩნდეს. დიდი ბრალდება წამომიყენა ამ მხრივ ბ. რომაქიძემ არა მარტო როგორც ავტორს, არამედ როგორც პიროვნებას და ამიტომაც აღვნიშნე ლექციის ეს მხარე. მე არ ვიცი ისეთი სამსჯავრო, სადაც შეიძლებოდა ამ ბრალდების განსაჩივრება და ჩემი ამ მხრივ გასამართლება და ამიტომ იძულებული ვარ ბრალდება იმავე სამსჯავროს გადავსე, რომელიც დაასახელა თვით ბ. ლექტორმა ე. ი. ისტორიას. ვიმეორებ კითხვას: თუ კი „სინათლე“ ეროვნულ გრძნობების გამყვენელია, რატომ ბ ლექტორმა დასაწყისშივე არ მოსპო მისი ბოროტი ვავლენა? ესთქვათ ვარემოების გამო ლექციის წაკითხვა ვერ შეეძლო იმდროს მაგრამ მგონია ბ. რომაქიძეს კალამი ენაზე ნაკლებად არ უჭრის. ნუ თუ მეგობრების წერილებს ელოდა? ბ. რომაქიძე იმდენად თავისუფალი და დამოუკიდებელი მოაზრება, რომ არც ამას უნდა შეეჩერებინა. ესთქვათ ბ. შალვა ამირეჯიბი **„ზოგიერთი მიზეზის გამო“** თავის თავს ამ უფლებას მოკლებულად სთვლიდა და მხოლოდ მაშინ ამეტყველდა, როდესაც ბ. რომაქიძის „გამანადგურებელ“ იერიშის ზარი მოესმა... მაგრამ აქ ხომ „ზოგიერთი მიზეზი“ იყო... ვინ იცის, იქნებ მეგობრულ განწყობილებასაც კი ჰქონდა ადგილი. ესთქვათ ეროვნული ფრძნობის სიწმინდის დამცველნი და პატივისმცემელნი ისეთი, როგორიც არიან „ახრის“ მოაზრენი, სელმდენ და გულთხელ-დაკრფეილნი შესტკეპრდნენ ამ წმინდათა წმინდის შერყენა-გათახსირებას, ალბად აქაც თუ სხვა და სხვა მიზეზებმა იჩინეს თავი და მხოლოდ მაშინ, როდესაც ბ. ლექტორის მტკეპარე სიტყვა გაისმა, მაშინ... მაშინ... „კუმ ფეხი გამოყო.—მეც ნახირ—ნახირა... თქვენ, თქვენ ბ. ლექტორო, რაღა ვაბრკოლებდათ? არ მოგეტყვებათ. ის ისტორია, რომელსაც თქვენ ქაჯულად იწვევთ თქვენსა და თანამედროვე ქართველთა შორის; არ მოგიტყვებთ ამის.—

„ქვემოთ“

ა. ჩეხიძე

ა. სტონ ჩეხიძე

რუსეთის სახელგანთქმული მწერალი. მისი გარდაცვალებიდან 10 წლის შესრულების გამო (2 ივლისს).

რ კ ა ლ ე ბ ი.

მკვდარი თუ ცოცხალი?

ჩემი საყვარელი მწერალი პეტრე ალტენბერგი ზის ყავახანაში და სვედის შუქს აფრქვევს. ღამის 9 საათი... მისი სატრფო, მისი სიკოცხლე თეატრში წავიდა და მოსვლას დაჰპირდა. მის ფეხებთან წევს ერთგული, ძალღი სატრფოსი. მასაც თავი დაუხრია, მაგრამ ძილი არ ეკარება, გამუდმებით ჰყეფს და ზუის; უცდის, უცდის მას.

ჩემი საყვარელი მწერალი ცრემლიან თვლებით მისჩერებია ელექტრონის ლამპებს, სააბს და ფიქრობს: „მოვა კი? როდის?“ ძაღლის ზუის და სწუხს საშინლად არ იცის როლის მოვა ის?

სვედის ტალღები ღამაზის მღუშარებით

ვტრკლდება მათ ირგვლივ. ნაწი მწუხარება აესებს მათ წილს და ამ მწუხარებას ეგრ მიუგნია შესაფერ სიტყვებისთვის!...

ათი... თერთმეტის ნახევარი... თერთმეტი... თორმეტის ნახევარია და ის მინც არა სჩანს. . სული მლოდნელთა იღუმალ ქვეითინებს, მაგრამ ყავახანაში მათ ასეთს მწუხარებას ვერავენ ამჩნევს და განცხრომით მიჰქრის დანარჩენთა წუთები. იზრდება, იზრდება სევდა.

..და, უცერად, ძაღლი წამოვარდება, მხიარულად, მკვირცხილად, დაჰყეფს და კმაყოფილებით კუდს გააქიცინებს. კარები თითქოს ირღვევა და იგი მუდღეურად შემოდის; ცისფერ თვალებით ჩახედავს ჩემს საყვარელს მწერალს და ღიმილით მიუალღერებს: „სული და მივივინდა... მამატიე“...და ყოველივე გაჰქრა, მოისპო მწუხარება, დარდი – მხიარულების სხივმა მოჰფინა ყველას. ძაღლი ფეხებზე თავს აყრდნობს, თვალებს ნაბავს და სიამით იზნიქება, გრაციოზულ მიმოხვრით უვლის გარს. ჩემი საყვარელი მწერალი გვერდით მიუჯდება და მოუხიხრობს თავის გ. ეს: ოქროს ღდაპრებს. ელექტრონის ლამპები ნეტარებისა და თბილ შუქს მემოფენენ და საათიც სიხალისის ხმაურობით თვლის ყოველ წუთს, წუთს ნეტარებისას, სიხარულისას...

მაგრამ ჩემს საყვარელს ალტენბერგს უცებ გაუფლევებს კითხვა, რომელიც წუთიერ მშვიდობა-ნეტარებას დაურღვევს?

იგი გრძნობს, რომ მის სულს, არსებას ამოეცალა რაღაც ძვირფასი, ფრიალ საგრძნობი ნაწილი-მის მესს მოაკლდა იგი და მწუხარებ ს სახით გადმოიშალა დაუსრულებელის ძღვევამოსილებით. ძაღლის სულსაც მოსწყდა ერთი ნაწილი და განშორდა მათ.

სად, სად მიდის?... ჰქვება თუ გროვდება ეს ნაწილი ადამიანთა სულისა? სად წავიდა მთელი ზღვა სიყვარულის სვედისა, რომელიც უხმო ტაღღებდა გარდმოდიოდა მისგან?

მკვდარია, თუ ცოცხალი ის ნაწილი, რომელიც მისგან შობილა?... სად არის იგი შვილი?

აი, მწუხარება ქვეშაირტის ხელოვანისა. ნამდვილის შემოქმედის ყოველი სტყვა ნაწილია მისი სისხლისა, ნამდვილი ხელოვანის ყოველი სევდა და ზრახვანი ნაწილია მი-

სის სულისა. და ეს სულის ნატეხი, რეალურად არ-სახული, ჩვენთვის უმნიშვნელოდ ჰქრება. დაუსრულებელ ოკეანეში იძირება ეს ყველაზედ უფრო ძვირფასი და ინტიმური შემოქმედება დიად მხატვართა. ხელოვნების მთავარი მიზანია მხატვრის შინაინტი ტრაგედიის ლამაზი გაწლა სიტყვის, ჰანგის, მარმარილოს, საღებავის საშუალებით.

სამაგიეროდ არის ტრაგედია ძლიერი და ღრმა, რომელიც ვერც ერთის ამ გზით ვერ გამოითქმის. მაგრამ არსებობდა ასეთის ტრაგედიისა ყველასათვის ექვს გარეშეა. ხომ ყოფილხართ ერთს წუთის ისეთ სევდიან ნეტარებაში, რომელიც ვერ გამოგიტყვამთ, მაგრამ მღუმარებაში გაგიშლიათ, ლამის ხეწარში გაგხვევიათ. აი, მაშინ თქვენ ხელოვანი იყავით და თქვენი სული თვის ნაწილს მიდამოში აფენდა, ტრაგედიას შლიდა დაუსრულებლად...

ხელოვანი განიცდის, რომ ამ გამოუთქმელ წუთებში იგი მთვარალია სევდის სინაზით; გაზრდილი მწუხარება მის სულს ბზარავს, და დამსხვრეულ გულის ნამტვრევები საღლაც შორს მიჰქრია.

ცხადია, აქ ძლიერია შემოქმედებითი მომენტი, რადგან მას პირდაპირ ფიზიოლოგიურად განიცდის მხატვრის ბუნება და თვის რეალურ ნაწილს, ფიზიკურ ნაკვთს თავის სულისას ხედავს ამ ტრაგედიის შლაში. ხოლო ყოველი ის, რაც თვით შემოქმედს ცოცხალს ნაწილადა სწამს, არ შეიძლება ერთის წუთითაც კი მკვდარი იყოს. ეს მღუმარებითი შემოქმედება ყველაზე უფრო განუმეორებელია, აღუბეჭდავი, უკიდურესად ინდივიდუალური ინტიმური და მაშასადამე, ქეშპირიტ მხატვრული, უღარეს ესთეტიური.

მაგრამ ეს ინტიმური და ფარული ხელოვნება, ხოლო ჩვენ ბუნებას მარტო იმის განცდა და დაფასება შეუძლია, რაც რეალურად მქლავებულა, რასაც მხატვრობა სახეებით გარდაუშლა, რაც გვსმენია და თვალთ გვიხილავს. ეს უღარესი ხელოვნება ყველა ამას მოკლებულია, მას რეალურად სახული ფორმა არა აქვს და ამიტომ, თითქმის ყველას, იგი მკვდრად მიჩნია.

ეს ხელოვნების ის სფეროა, რომლის ძე-

ლას, ყველაზე უწინ, თვით შემოქმედი განიცდის და მღუმარების წერტილებით გადასცემს მას, ვინც მისთვის ძვირფასია, მაგრამ უცნობი, ყველაზე ახლობელი, მაგრამ შორეული.

ჩვენი ბუნება იწვევს ამ მღუმარების ტრაგედიის ფორმისკენ, მის სახიერებას დაეძებს და ამით სცდილობს ეს მიუწოდომელი ნაწილი შემოქმედისა გაშალოს და არა ინტიმურად აქციოს, გამოამჟღავნოს

ჯერ ხანად ამ მღუმარების ტრაგედიას სახავს მარტოოდენ სცენა. მხატვრულ განცდათა შესაფერის მიმოხებით, მიმოკით და დეკორაციების შეხამებით გადმოცემა, აი, გზა ამ უღარეს მხატვრულ შემოქმედების გამჟღავნებისა. მაგრამ ეს გზა ყველაზე უფრო სახიფათოა ხელოვნებაში და ერთი გადამეტებული ხაზი ზას ან შარქად ან უსულო ჰანტომიზად აქცევს.

შესაძლოა, მომავალში ხელოვნებამ გარდალახოს დაბრკოლებანი და მღუმარების ტრაგედია ასახოს სისწორით.

მაშინ ჩემ საყვარელ მწერალ ალტენბერგის კითხვა - სად გროვდება ამოდენი სევდა? - ჩვენთვის ვადაპრილი გახდება, მაგრამ თვით ალტენბერგისათვის კი... ვინ იცის...

აკაკი პაპავა

ალბომისთვის

(ვაგლიჩიძის ასულს თამარს)

ვერც მე გაუძელ შენს დამწველ თვალებს: მეც დამიმიონეს გრძნეულის ძალით, გიშრის ფრთიანის ისრით დამკოდეს, სული ამინთვის ცეცხლისა აღით...

ვერც მე გაღურჩი შენს მკერდის ზღვასა და მის ორ ზვირთსა ღელვად ატეხილს, — იქ ჩემი გულიც შემოტივტივდა და გადაექლო ვნების ქარტეხილს!.. იტაცებ გრძნობას; ფიქრიც თანა გღვეს, სულს იწვევ ტანჯვის გაზაფხულისკენ, მაგრამ არ ვიცი, სათ მიგყვარ — სიკვდილისა თუ სიყვარულისკენ?

ქ. გორი

ს. ფაშალიშვილი

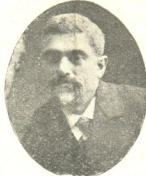

ქართული თეატრის ძოღვაწენა

ივ. მესხი

ბათუმის დრამატ. საზღვის გამგეობის თამებჯდომარე

ივ. პურადაშვილი

ქუთაისის დრამატული საზღვის გამგეობის წევრი-მწარმოებელი.

კომპოზიტორ დ. აზნავიძელის თსუსულებანი

(ორი პედაგოგიური კრებული)

ის დასკვნა, რომელიც ჩვენ გამოვიყვანეთ წინა წერილში (№ 16) ბ. არაყაშვილზედ, როდესაც ვარჩევდით მის რომანსებს, სრული არ იქნება, თუ ჩვენი მოსაზრება არ დაედასტურეთ კონკრეტულ მაგალითებით იმის რომანსებიდან; წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ ფრაზიორობას დავწვამებენ

მაგრამ ვიდრე ამას შეუდგებოდეთ, მე მსურს ამ კითხვას მხარი აუქციო და შევეხო. ჯერჯერობით კომპოზიტორის სიმღერების ორს კრებულს, შედგენილს სახალხო სკოლებისათვის

მე არ შევეხები აქ იმას, თუ რა მნიშვნელობა აქვს მუსიკა-სიმღერას ხალხისათვის და ნამეტნავად ბავშვის ნორჩ სულისათვის. არ შევეხები იმას, რომ არც ერთი ფილოსოფოსი და მოაზრე, ძველი თუ ახალი, არ აცდენია მუსიკაზე მჯელობას და დაუყენებია იგი ჩვენს ცხოვრებაში უმაღლეს საფეხურზე. მე მხოლოდ მივაქცევდ მკითხველის ყურადღებას და აკვირდეს ჩვენს ცხოვრებას, შეიხედოს ყოველ კერძო ოჯახში, წოდებისა და მდგომარეობის განურჩევლად, და იქ დაინახავს, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენს ცხოვრებაში მუსიკა-სიმღერას. სიმღერის შესისხლბორცება ჩვენს არსებებასთან დაანახვებს ყველას, რომ მუსიკა არის უშუერთგულესი მეგობარი ყოველი არსებისა, რომელსაც მუსიკა, ვით მფარველი ანგელოსი, ფეხ და ფეხ სდევს და იზიარებს კაცის

სულისკვეთებას: ქირში უქარვებს ვარამს, ლხინში კი აღაფრთოვანებს და უადვილებს წინსვლას.

აქედან ცხადზე უცხადესია, თუ რა მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს მუსიკას მოზარდთაობისათვის, როგორ უნდა შევჩავიოთ იგი მუსიკას და როგორ უნდა შევავაროთ იგი.

ამისათვის საჭიროა ბავშვთათვის სამუსიკო ლიტერატურა, რომელზედაც ჩვენ ჯერჯერობით მწყრალობთ ვართ. ყველა დამეთანხმება, რომ ჩვენ ბავშვთათვის სასიმღერო კრებულები არა გვაქვს. ბევრი კრებულია გამოცემული ქართულ სიმღერებისა, როგორც მაგალითად ბ. ბ. მაკავარიანისა, ჩხიკავძისა, კარგარეთელისა, ქორძისა და სხვებისა, მაგრამ თვით ამ კრებულების ავტორნი დავგეთანხმებიან და არ გვიწყენენ, თუ ვიტყვით, რომ არც ერთი კრებული არ არის სახმარებელი დაბალ სკოლებში, რადგანაც მათში სრულებით არ არის დაცული სისტემა ამ კრებულებს სულ სხვა დანიშნულება აქვთ; ისინი არიან საერთოდ კრებული საერთო სიმღერებისა და არა დამუშავებული მასალა სკოლებში სახმარებლად.

სწორედ ამ ნაკლისათვის მიუქცევია ყურადღება ნიქიერს კომპოზიტორ-პედაგოგს ბ. არაყაშვილს და შეუდგენია დაბალ სკოლებისათვის ორი კრებული. პირველი ერთხმოდან სიმღერებისაგან არის შემდგარი და გამოცემულია წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების მიერ 1905 წ. მასში არის მოთავსებული 23 სიმღერა ჩონგურის აკომპონიმენტით; ზოგი სიმღერა ორ-ხმოდანია. მეორე კრებული ორხმოდან სიმღერებისაგან არის შემდგარი, შიგა და შიგ სახმოდანსაც შეხვდებით. ეს მეორე კრებული გამოცემულია 1909 წ. ქ. მსოკოში თვით ავტორისაგან და შეიცავს 31 სიმღერას.

ორივე კრებულში სიმღერები ისეთ სისტემით არის დალაგებული, მათ შედგენში ისეთი თანდათანობა არის დაცული ადვილ და სადამოტივებიდან ძნელ და რთულზე გადასვლაში, რომ მათი შეთვისება ბავშვთათვის მასწავლებლის ხელმძღვანელობით არავითარ სიძენეს არ წარმოადგენს, მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ ეს ორი კრებული ასეთ მშვენიერ მეთოდით არის შედგენილი და ერთია თით-

ქმს ათი წლის წინად გამოცემული, მეორე ექვსისა, როგორც შარშან კომპოზიტორმა შემოგვიწვია, აქამდე 20 ცალიც არ არის გავრცელებული.

ორივე კრებული ძალიან სუფთად არის გამოცემული და იაფადაცა ღირს: პირველი 2) კ., მეორე 25 კ. ჩვენ ძალიან გვიყვარს, რომ ჩვენი დაბალი სკოლები ამ დღეპირს დროში, როდესაც ყოველი კარგი საზრისიანი გამოცემა, რა დარგსაც უნდა ეკუთვნოდეს, ჩვენთვის დიდ განძს შეადგენს, ასე უყურადღებოდა სტოვებენ ბ. არაყიშვილის საუცხ-

ვო კრებულს, რომელზედაც ავტორს უდიდესი შრომა გაუწევია. ალბად არ იციან ამ კრებულების არსებობა. თუ ეს ასეა, მაშ ვის უნდა დავდოთ ეს ბრალი მაშინ, როდესაც ჩვენი სკოლები უმასალობისა გამო ბავშვებს შეუფერებელ სიმღერებს აჩვენებენ.

საჭიროა ამ გარემოებას დიდი ყურადღება მიექცეს და ჩვენს ყველა სკოლებში ეს კრებულები შეჭანილ იქნენ.

საჭიროა სხვა გაზეთებმაც გადაბეჭდონ ჩვენი მოწოდება...

გ. საყვარელიკე

„აბესალომ და ეთერი“^(*)

ზ. ფალიაშვილი

ქართული ორიგინალური ოპერა ნ მოქმედებად და ს სურათად, მუსიკა ზ. პ. ფალიაშვილისა, დიბრუკო ზ. გ. მირიანაშვილისა.

(სოფეტო აღებულია ქართული ხალხური პოეზიიდან)

I მოქმედება, სურათი 1. ძველად საქართველოში სცხოვრობდა აბოა მეფე, რომელსაც ჰყავდა ვაჟი აბესალომ და ქალი მარბ ვარსკვლავი. ერთხელ მეფის ძე აბესალომი სანადიროთ წავიდა, თან ახლდა ამაღა და სხვათა შორის მურმან ვეზირი. დაბრუნულს ტყეში აბესალომი შეხვდა წყლის პირს ძინძვში გახვეულს მშვენიერს ეთერს, რომელიც დედინაცვლის ბრძანებით ძროხას აძოვებდა. აბესალომი, მისი სილამაზით დატყვევებული, ცოლად გაყოლას სთხოვს, მაგრამ ეთერი უარს ეუბნება და ტყეში იმალება. მურმანსაც შეუყვარდება ეთერი და გადასწყვეტავს, როგორმე მისი გული მოიგოს.

სურათი 2. მეფის ძე ამალით მიდის ეთერის დედინაცვლის სასოში და ჰმანავს მტირალს ეთერს, დედინაცვლისაგან შეუწუხებულს. აბესალომი მეორედ სთხოვს ეთერს ცოლად და სიყვარულის ნიშნად აჩუქებს ოქროს დანას. ეთერი დასთანხმდება და საჩუქარსაც მიიღებს.

II მოქმედება. მეფე აბოა სიხარულით ეგებება აბესალომის დაცოლიანებას და გადასცემს მას გვირგვინს. იმართბო დიდებული ქორწილი. ცეკვა და სიმღერა.

III მოქმედება. მურმანი ეთერის გაბოჯვებით შეწუხებული ტყეში დაეჭურება თავის ციხის გარემო და შეხვდება მანვე სულს ბელიარ ეშმაკს. ბელიარი

*) როგორც ამას წინად ვსწერდით, ჩვენმა კომპოზიტორმა ზ. ფალიაშვილმა დაასრულა თვისი ქართული ოპერა „აბესალომ და ეთერი“, რომელიც წარმოადგენს იქმნება შემადგომავს. აქ ვგვქვდათ ლიბრეტოს.

მურმანს შეეღას ჰპირდება და აღუთქვამს ლამაზ ეთერის მიცემას, თუ მურმანი მას დედის სულს მისცემს. დიდი ყოყმანის შემდეგ მურმანი დასთანხმდება და შექთიკავს, ბელიარ ეშმაკი კი აძლევს მაჯუნს, რის საშუალებითაც ეთერი დროებით ძალიან ავადა ჰხდება.

IV მოქმედება. სახალხო ღიღი დარბაჯი.

მეფე აბესალომი გაიგებს ეთერის ავადმყოფობას და თავის უბედურებას სტირის, სეფე ქალთ გამოკავებთ ავადმყოფი დედოფალი ეთერი, რომელიც მეფესა სთხოვს დაითხოვოს იგი, რადგან ავადმყოფობისა გამო დედოფლად აღარ უნდა იყოს. ამასვე სთხოვენ აბესალომ მისი დედა ნათელა, და მარბ ვარსკვლავი და მახლობელინი. აბესალომი ყოყმანის შემდეგ დასთანხმდება და ამაღას ჰკითხავს ვისა ჰსურს ეთერის წყევანა, ვეზირი მურმანი ამალიდან წინ წამოვა და მეფეს მოახსენებს, რომ მასხედ უკეთესს მფარველს ეთერისათვის ვერ მოსძებნიან და რომ ამისთანა პატივისათვის საუკუნოდ იქნება აბესალომის მადლობელი. აბესალომი მურმანის ასეთს საქციელს არ მოეღოს და გადასწყვეტავს დედოფალი ეთერი მას გადასცეს. მურმანს ეთერი სასახლიდან თავისთან მიჰყავს.

V მოქმედება. ეთერი ბელიარის დაპირებისამებრ მალე განკურნება. აბესალომი ეთერის დარბით ავდა ჰდება. ერთხელ მურმანის სახლის ახლოს გაივლის და გაიგებს, რომ ეთერი განკურნებულა. აბესალომი გადასწყვეტს მურმანი საომრად გაგზავნოს იმ მიზნით, რომ ის ომიად ცოცხალი აღარ დაბრუნდეს და ამნაირად ეთერი უკანვე დაიბრუნოს. მურმანი საომრად მიდის, აბესალომი ეთერს სთხოვს თავისი დედისა და დის საშუალებით აბესალომთან დაბრუნდეს. ეთერს აბესალომისადმი სიყვარული განუტუხავდებდა და ავადმყოფი აბესალომის სანახავად წავა. ეთერი ვერ უძლებს მწუხარებას მომავალევი აბესალომის დანახებულ, ამიოდებს მის ნაჩუქარ დანას, გულში დაიკრავს და ორივე ერთად კვდებიან.

სამი მგონანი

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო

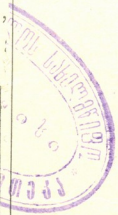
(კ. ბალმონტიდან)

მადი, მკაცრე! მკაცრე! მკაცრე,
 საქართველოს ნაწარმო ქალო!..
 აწამე, ნემთვის ნეტრებზეა
 ეგ შენი კონა, ბროლ-ლა-ფიქალო!..
 მზერა შე თვალთა, ცენსლებრივ მწვაფათა,
 სიამრდე მერნის, ვეფხის და შეეღას
 და სმა ცა-ქვეენის დამტუვევარი, —
 ნეტავ იცოდე, — რა რიგად გშენის!..
 დვთების სულსა ოდეს ეწვია
 წმინდა სურვილი შუენების ქმნისა; —
 მოსდრიკა ბროდი, ვითა ლერწამი,
 და გამაჭკვეთა მთა ყაზბეგისა!..
 მადლა თოვლი ძეგს და ძირს ვევიდნი
 სურნელსა ჭვეენ ტურფა ტეე-ველსა...
 გსურს დმერთი წახო? ღდი, აქ ნახე,
 ნახე თუ გაშლი არწივის ფრთებს!..
 ვითა უფსერული, მისი მწვერვალი
 ელავს, ზედ ოდნავ მოსხანს ტაძარი;
 აქ ჯადოსნობენ, აქვე კედლებზე
 სდევთა ეურანის წარწერა ანა!..
 როს ბარში სძინავთ, აქ გარეყრავს
 ეთველი ანსი გრძნობს მზის სივალსა!
 გსტქერს ყაზბეგი და მის ფათ ქვეშე
 თვით საქართველო ეძლევა ძილსა!..
 დიად, აქ სძინავს ქართველსა ერსა,
 ამაყსა, ბრგეს და სულთი ძლიერსა,
 მაგრამ ყაზბეგის მადალი ქედი
 ფხიზად სდარჯობს მოსიულ მტერსა!..
 უმგზავს, მომშხამველ გვეღას წინაშე
 სდგას ის ამაყად, ვით რისხვის ზარი...
 მაგრამ იცოდეთ, რომ ამა ქვეენად
 მტურავი გველი ორგვარი ანა!..
 ერთი წმინდაა და მეორე კა
 ქურდულად შესამავს გულშესაზარი!..
 — დეე, ნუ ჭფრავს გამეადველობს
 კონა-ამბორში გულქვა აფთარი!..

ისმინეთ უველამ, რომ საქართველო
 სტოცნობდა, სტოცნობდა და კვლავც იტოცნებს;
 აწის უმღერის არავი ველსა
 და თერგიც მასვე გასძახის ჭკლებს!..
 მსმ ამ ოცნებით სახსე მხარეში
 რისთვის მადან ბიჭურ გულით?!

თ ერთმანეთის; სიყ
 რდება.
 რჩ. როდისღა, რო
 დებდ ის ბებერი
 ? იმეგარ გუნებზე
 პირ სადილოზე წამო
 რომ ბავში ჩემია,
 აქმრის, რომ მე
 მის მამა და სხვა

- ა. შანშიაშვილი
- კ. მაყაშვილი
- ი. გრიშაშვილი

რასთვის შესაძლებელია მის, რაც სავსეა ტრფობათ, აღერით და სიუჟურულით?! ტაძარს შემსივლელი, შედა კრძალვითა, ზნდღილად მოეზარ მის შეგნებასა, თორემ ცეცხლს გავჭრას მშვენიერება და შეეურები ჭინს და სნებას!.. ისინათ ზემო! დიდას დიდას მიუყუეთ მარად... ნუ გტკობთ ისა,

რომ ესღა: თოვლით შემოსილია და სოფელის მწვერალი ვახუშტის მთისა... დეე იტადეს; ვის:ც-იო თავში მტირთადენი კვლავ შერხა ჭკუას; რომ ვახუშტის მთამ გრვენივს და ჭკუა იტას.. თვის კლდეთ და ნაზრდათ შესა!..

ბ. ახოსპირელი

„იასონის ოინებო“

(დასასრული. იხ. ,,ი. და ც. ,, № 13 - 17).

ქეთევ. (განსე) ეს უბედური სრული დარწმუნებულია, რომ ვაჟი ამისია. (აღმას-ხანს) ვინ მოვიდა, გვედით, ნახოთ, თვარა სირცხვილია,--შენც აქ წამოხვედი და მეც. **ალმას** ჩემო მარგალიტო, კი ნუ გეწყინება და ნამეტანს ნუ უთამამდები არჩილს. ხომ იცი, ჭორიანი კუთხეა მინც ათას რასმე გვიგონებენ.

ქეთევ (ცოტა გუფმოსუღა) მერე შენ რას აუცილებარ ჭორებს? ქვეყანას ლაგამს ვინ ამოდებს! ვისაც რა უნდა, ისა თქვას,--შენ რა? (შუა კარშია გადახან ორივე სტენა რამდენიმე ხანს ცარიელა: მარჯვენა კარდან შემოდან ბაჭია და ექვთიმე)

ბიჭია. ღმერთი დიდია, ვენაცვალე იმის სახელს, თვარა რაღა დროს ამისი შვილი იყო, ცალი ვუხი სამარეში უდგია.

ქეთვ. მზარეული მოუციდა და რა ენაღვლება რა!

ბიჭია. მეც კი მოვკარი ყური კილოკავათ რიადის, მარა არა მჯერა.

ქეთვ. რა არა გჯერა, შე კიი კაცო, ვენახში მაგათ მოასწერს და ყანაში, - მაგის ცოლს და არჩილს ბარდიქს.

ბიჭია. სწორედ არ არის კიი საქმე შენ-მა მზემ.

ქეთვ. ახია ამაზე რაც მოგივა დავითაო, ისევ შენი თავითაო. კაცი დაბერდა, ზაგის ხნის ქვა აღარ არი ჩვენში და რაღა დროს მაგისი ცოლი იყო, მერე ისიც ახალგაზრდა ქალი! ქალმაც ვეღარ მოითმინა და თავისი შესაფერისი გამოჩახა! ასე გახლავს ეს ამბავი!

ბიჭია. ამ მამა ცხონებულს, თუ მინცა-და მინც არ მოიშლიდა ცოლს შეერთავდა,

უნდა ამოერჩია თავისი შესაფერი, ხანში შესული დაიბახსელი ქალი.

ქეთვ. ქე ვურჩიეთ, მარა არ დაგვიჯერა, არა. იმისთანა ქალი მინდა რო შვილი ეყოლოსო, და მოიყვანა, რომ რძე გადმოღის პირზე.

ბიჭია. ამა არჩილის არის ვაჟი, ჰა!

ქეთვ. არჩილის ნამდვილი.

ბიჭია. კიი საქვა სწორეთ! არჩილმა ვაჟები შექმნას და ამან კი ნათლობა იხადოს, ჰა! ჩვენ კიდევ ვიქვიფოთ ელიც მეფესა სთხოვს რომ ხოლმე ნათლობაში! ოფობისა გამო დედა

ქეთვ. ასე არც ჩვენ, სთხოვენ ანახლომ ანობას სხვის ბაღში, ჰა, ქარსკვლი და მახლო

ბიჭია. ეპ, მე აღარა მდებ დასთანმდება და ნი კი არ ვიცი, ჩემო ექვთიმე ვის წყევანა, ვესირი შემოვა აღმასხანა და ორავ; და მეფეს მოახსენებს; იქეთრისათვის ვერ მოს-

ალმას. ოო, ბიჭი ისათვის საუკუნოდ იქ ვახლოვარ. ბაღკონზე ჯესალაში მურმანის ასე იქ უფრო სტაროვა. (ღასაწყვეტავს დედიფა-შე სტენა ცალაქობა მარჯვენა კარებიდან შე-მოაფუნ არჩილი და ქეთევანი. არჩილი მიხვს მოასუღავს, მოახუგავს ქეთევანს და გუღმა ივრავს)

ქეთევ. (ცოტა თვის განთავისუფლებს) დაგინახავს ვინმე არჩილ!

არჩილი. რას დავებებ? მეტი მოთმინება მე აღარ შემძლია. ხანდახან ისეთ გუნებაზე ვარ, რომ ლამის შენ ბებერ ქმარს ხანჯალი ჩავსცე მუცელში და ჩავამილო.

ქეთევ. ამა ის რას გიშლის, არჩილ, შენ გენაცვალე! მე და შენ ხომ მინც ერთმანერთს ვეკუთვით.

არჩ. ყველაფერს სამზღვარი აქვს რომ ბეზრდა ჩემო სულიკო, ჩემო მარგალიტო

ახალგაზდა მგოსანი ს. ფაშალიშვილი

ქიზიყში სალიტერატურო საღამოებს მართავს.

ნიადავს სიყვარულის მალვა, — მეც აღადმიან ივარ

ქეთევ: ცოტა კიდევ მოითმინე, ჩემო სიცოცხლე, ის ბებერია, დიდხანს მაინც ველარ იცოცხლებს და მაშინ მე და შენ ველარავინ დაავაშორებს. მაშინ აშკარათ, საჯაროთ ვიქნებით ერთმანეთის; სიყვარულის მალვა აღარ დაგვიტრდება.

არჩ. როდისღა, როდისღა მერე? როდის ჩაძაღვდება ის ბებერი და ჩამოგვშორდება გზიდან? იმგვარ გუნებაზე ვარ. რომ დღეს პირდაპირ სადილზე წამოვდგები და გამოვაცხადებ, რომ ბავში ჩემია, ჩემი და არა შენი ბებერი ქმრის, რომ მე ვარ, მხოლოდ მე შეენი ბავშვის მამა და სხვა არავინ.

ქეთევ: აბა რას ამბობ, არჩილ! უმოდ მე მომკალი და მერე ჩაიდინე ეგ საქმე. საქვეყნოთ თავის მოქრას, სიკვდილი მიჩვენე.

არჩ. (ქეთევანს ხელეშში ხელეშს ჩაჭკადებს და ორივე წინ წაშადგებათ.) ჩემო სულიკო, ჩემო ტურთა, ჩემო მარგალიტო, შენ ხომ იცი, რა არის შეილის სიყვარული? ბავში ჩემიდა ვერ მითქვამს, შვილო მეთქი, ვერ მომიკლავს მამაშვილური სიყვარული! (ეხვევა ქეთევანს)

თეიმ. (ხეზე წაშადგება; ხსნაჯალს აძრახს და ხიდადან სენაზე გადის) ტყუილია, სიცრუეა. ვეთი ჩემია, ჩემია და არა, არა... არჩილის, თქვე, თქვე გაიძვერებო! (არჩილი და ქეთევანს)

ნა შეკრებთან და ერთმანეთს გაუშვებენ. თეიმურაზი ხსნაჯალს უდარებს. არჩილი შუა კარებში გავარდება, ქეთევანი ჰქვივის, მირზის მარჯვნივ და გულ შეწუხებული კარებთან დგარდება) ეს სულ იასონის ოინებია, იასონის მოგონილია, ისა მქრის ყველგან თავს... თქვე, თქვე უსინდისობო, ვაგი ჩემია, ჩემი! გასკლით ყველა გულზე (სუფლიათრის აბუდასა შეამჩნევს, იგა, ჩანაქრდება. შეშინებული სუფლიათრა რვეულს ესერის თავში, ამოქვრება და შუა კარებში გავარდება. თეიმურაზი ჯერ დატრიალდება, შემდეგ ჰქვიარის) ივანე, ივანე ჰა, ივანე!

ივანე. (ისმის ჰარტრეიდან) მოგიკვდა ჩემი თავი ბატონო, აქ გახლავარ.

მაქ. (მადლიდან) ეგ ვინღაცაა, იმისთანა ოხერია, რომ გასტინიცაში თვრება, სკდება და მერე ფულზე ატკავს ამბობს და აქ კიდევ, ხედავთ, რა სკანდალს ახდენს? გაათრიეთ ახლავე აქედან, გაათრიეთ! (ამ დროს ივანე ამოღებული ხსნაჯალით სენაზე გაჩნდება)

თეიმ. აკი ვითხარი, ივანე, სულ ჩემი სიძის იასონის საქმე იქნება მეთქი. (ჰარტრეს მიმართავს) თქვენ, კი, თქვე-თქვე... ახლავე წვეთრიეთ აქედან და თუ სადმე წამოქცდენიათ, რომ ჩემი ტარიელი არჩილისაა და არა ჩემი, ვაი თქვენი ბრალი! (ხსნაჯალით ამუქვრება) დე... დედას გიტრებთ, დედას. (სენაზე შუა კარებიდან გამოვლენ მსახიობნი, უბნის ზედა-მხედველი; ქეთევანს აიყვანებენ და გაჭეუთ)

უბნის ზედამხედველი. (არაიკს ხსნაჯალს აწამოქვს) პოლიციამი უნდა წამოხვიდეთ ახლავე.

თეიმ. იიმე, იიმე, მე თავს მქრიან და პოლიციამი მე უნდა წამიყვანონ!

ივანე. (ხელეშას შდათ) სადაური საპართალია ეს?

უბნის ზედამხედველი. ბევრს ნუ ლაპარაკობთ.

თეიმ. იიმე, იიმე, რაეა თავი მომქრეს, ივანე, ჰა, რაეა მომქრეს! რაეა გამიბახეს ცოლ-შვილი და ოჯახი? სულ იასონის ოინებია ეს სულ. (მადის და თან ბურდღულებს) ოო იასონი, მაცალე, მაცალე და თუ კაცი ვყოფილვარ... (გადანს. ფარდა ეშვება გამოვა რვეისი).

ჩეიხოსრი ბატონებო, რადგანაც ქეთევ

ვანის როლის შემსრულებელი მოულოდნელი ინციდენტისა გამო ავით ვახდა, სამაგიერო სხვა არავინა გვეყავს, წარმოდგენა გადიდდა ჩვენ ვალდებული ვიყავით, ფული დაგვებრუნებია, მაგრამ კასირმა გამოგვიცხადა: კასაში ვახერხებელი გრომიც აღარ არის, რადგანაც გუშინვე გამომიცალეს არტისტებმა ხელიდან, რაც შემოვიღაო არტისტებს მიემართეთ და ასე მოგახსენეს: ამ ერთ თვეში მარტო გუშინ ვაგეხით და დღეს რალა დაიბრუნოთო.

(ხელბეს გაშლას სსსრკეუთალების ნიშნად და კატრადღება)
(ფარდა) *ე. ჯ. მელიქი*

დ. რჩელიშვილი

ქართული თეატრის მსახიობქალი, თითქმის 30 წ. ემსახურებოდა სცენას. ამ ჟამად დიდს ნიჟიერ გაპირვებას განიცდის.

სათეატრო შენიშვნები

ზრთვინებაში ქართული წარმოდგენების დადგმის საქმე, ვერ არის შესაფერისად დაუბნებელი. ეს საქმე დღესაც იმეფარ მდგომარეობაშია, როგორცავე ამ ხუთიათო წლის წინად იყო. წინად ისე ხშირად არ იდგმებოდა წარმოდგენები, როგორც დღეს, და განსხვავება მხოლოდ ესაა. ზრთვინების საზოგადოების გონებრივ მოთხოვნებს: ანჯარიშს: რც დღეს უწყევს და წარმოდგენების საქმეს ხშირად ხელოვნების საქმის ურინი განაგებენ.

ესაინდ სახელის განდიდების წუთრივი შეაბურთბს, ის საზოგადო მოდგაწებობას წარმოდგენის გამართვით იწყებს. ასეთი ვაუბატობი არც საზოგადოების გემოვნებას: ართმევეს აღდოს და არც ზიესის დაუმინჯებლობაზე იწყებს თავს. რამდენათ ძნელ ზიესს დასდგამს, იმდენად მეტ სახელად მაინაა. ოთფელში ერთი კვირას მსხადების შემდეგ „დალატსა არდგენენ, დაბაში — „კაი გრანსა, „დანაშაული და სსსკელსა და სსკა. და მერმეთ არ აკათხაეთ, ვინ არდგენს ზიესს, ვინ დებულობს წარმოდგენაში მონაწილეობას! ხშირათ ასეთი მრება, რომლებსაც უბრადოსტენის მოყვარეობის:ც კი არაფერი სცხია. ზრთვინების სცენის დარბაი მოწყობილობა და „დალატობი“, „კაი გრანსა“, „სამეგრელოს მთავარა დეეანა, „დანაშაული და სსსკელი“ სწორედ სცენის გამსახრებაა.

ზრთვინების საზოგადოებას თავი მიაბეზ-

რეს აგრეთვე ერთი და იმავე ზიესის წარმოდგენით. სულ ორი-სამი ზიესა, ისიც ზრთვინების სცენისათვის შეუფერებელი რომ ზრთვინების სცენაზე დგამენ. რც უნდა კარგი ზიესა დაიწეროს, მისი დადგმა ზრთვინების სცენაზე თავს არავინ შეიწყებს. სოგაერთ დაბაში წლიდან წლიდა სამი წარმოდგენა ძლივს გაიმართება და ხშირად სამივეჯერ მისთვის ცნობილი და რამდენჯერმე დადგმულ ზიესს უდგამენ. დიდათ არ მიკვირს, როდესაც ამას ანჯარიშს არ უწყევს სახელის განდიდების მინაით შეპურბაილი ზრთვინეილი „საზოგადო მოდგაწეა. მიკვირს მხოლოდ, როდესაც მოგზაური დრ. დასებიც ამს შესაფერ უურადლებას არ აქტევენ. ეს დასები უაველ წელს მოგზაურობენ ზრთვინებაში, მსგებმ რეპერტუარი კი თაიქმის ვოველ წელს ერთგვარი მინარსისა აქვთ.

ბ. ბ. მივეთ ზრთვინების საზოგადოებას საშუალება, ქართულ დრამატულ ხელოვნების განვითარებას მანაც დევნოს თვალ უერი. გაუმსწინანდლით ახლა ზიესით, ხეგნეთ ის, რც მას არ უნახავს, თორემ ძველი ზიესები საზოგადოებას თავს მიაბეზრებს, და თეატრისათვის ზურგს შეანურნებებებს. ახლ-ახალი ზიესა ქართულ ენაზე იბერი არ იწყება, მკვრამ რც არის, ის მანაც ახეგნეთ. ამ გარემოებას ზრთვინების სცენის მოყვარეებმა და მოგზაურმა დასებმა შესაფერი უურადლება უნდა მაიტონ.

აქილესი

„ნასტავლი შვილი“

(გურული სცენა)

„უბედურ კაცს ქვაი აღმართში მიეწიაო“, იგი სტორეთ ჩემისთანა კაცზე ნათქვამი. ძან მდიდარი აზნაური არ ვიყავი, მარა ჩემზე ვარეს ქე ვაჯობებდი ერთ დროს... ღმერთმა ერთათ-ერთი შვილი მომცა, იგი იყო ჩემი იმედი, დღე და ღამე იმაზე ვფიქრობდი. გადავწყვიტე, სუ უ რომ პირზე ტყავი გვეიდრო, იმას მიინც უსტავლელს არ დავტებ მეთქი...

გადავყვივი ზედ, თუ რამე მქონდა გავყიდე ყორიფელი და იმას დავახარჯე, გავტყდი წელში, ყაძახზე უარესად ვავდარობდი, ცხონებულ მამაჩემს თოხიზა არცვარის არ მოუკიდებია ხელი, იმის საქმე მწყობრობა და ნადირობა იყო. მე თოხითაც კი ვიმუშავე, ბართითაც და წაღლითაც, ამევიძვრე სული, მარა აგინს არაფელად ვავდებდი... ფიქრობდი, ჩემი შვილი გაათავებს სტავლას, თვითონაც კარგათ იცხოვრებს და ამ სიბერის დროს მეც გამახარებს მეთქი. სიხარულით ცას ვეპოტინებოდი, ვინც შემავდებოდა, ყველას უზივოდი ჩემი შვილი წროულს სუტენტის ტანისამოსში გამოწყობილი ჩამომივა ქალაქიდან მეთქი, მარა გამოწყობა ღმერთი და აგი უბედურობა შემატყობიეს: შენი შვილი ციხეში ჟისო...

ციხეშივე ვგებდა კაი საქმეზეა დაქირებული და, მადლობა ღმერთს, ქვეყნის გულიზა რაც მოუთა მოუვიდეს მეთქი. ევედი ქალაქს, შევიტყვე ყორიფელი და მაშინ თლათ გამოსკდა მიწა და დამეცა მუხი. თურმე ჩემი შვილი ორი წელიწადია რაც გამოუგდიან სასტავლებლიდან, მე უბედურს კი მატყუებდა თურმე. ბოლო დროს მომწერა: მამა ჩემო, უკანასკნელი ვეზამონიე უნდა დევიქირო და ფარა რაც შეგიძლო მეტი გამოუგზანო... ერთი საყანე მიწა მქონდა, გავყიდე იგი და კაი თუთხმეტი თუმანი გოუგზანე მაშინათე. ამ მამასისხლად აღებული თულით შუუქერავს, ბატონო, ჩერკესკა, დუუწყია ბანქოს თამაშობა და უთავ-ბოლოთ ქეიფობა. დამთვროლა ერთ დღეს, უქნია ვინცხასთან ჩხუბი, ამოუღლია სატევარი, უქკუნებია თავში და ზედ შუაზე გადუფილეკებია, ბატონო, თავი. დოუქირავენ და კაი რვაი თვეი ციხე მიუციენ. მორდი ახლა და ნუ შეიკლავ თავს. ჩემი ნაყმევის შვილი უნივერსიტეში და ჩემი შვილი კი ჩხუბის გულიზა რვაი თვით ციხეში.

რ. ჯიბილი

ქართული სახალხო

თეატრის ისტორია

(დასაწყისი იხ. „მ. და გ.“ № 10—12, 16)

ა. ბაქრაძე

ძველი სც. მოყვ. და პიესების დამწერი.

1888 წ. ისევე სასულხო-სნო სასწავლებლის უფროსი კლასის მოწაფე, ალექსანდრე ბაქრაძე, რომელიც ჩუღურეთში გამართულ წარმოდგენების ამსახვობაში ერთ ძალიან სწესდა, რომ ეს ამსახვობა დაიშალა და წარმოდგენები შესწავლა. დაიწყო სიარული ქართულ თეატრში და სახდისსან

სტატისტად განადიდა, უკვარავბოდა სცენაზედ დეკორაციების დადგმას. ძლიერ უკვირდა რადესაც ერთ წუთში მთავარიან შაღამოებს შექმნიდენ. ასევე ტყეს, მიწდარს, მშუენიერ დარბაზს და სხვა.

დად უწადებდას აქტეფას მოკანახეს (სუფლიორს), რომელიც, სხანა-სხუბით კითხულობდა ამ თუ ამ ზაესს, და რადესაც კი მოუსდებოდა სანდრათ სცენაზე შეხვდა, მოკანახის გვერდით უნდა დამდგარყო. ისე დაიანტურეს ქართულ თეატრში გამართულმა წარმოდგენებმა, რომ დღე-ღამე ამის ფაქტში იყო, როგორმე თითონაც გაემართა სადმე წარმოდგენა. შეუდგა ზიესის ძებნას და კითხვას! ისე გულმოდკინედ კითხულობდა, რომ ეველს მომემედ ზირის კაღოთი ღანაჩაკს შეეჩა და ღამ-ღამე მესობდებს უკითხვად; ისინიც სიამოვნებით უფრს უგვებდენ და იცინდენ.

— ესკადეფ არანს? — ეუბნებოდა სანდრათ: ამის წარმოდგენა რომ ნახოთ, სანტურესო ის არანო.

— თუ კი მისაჩერებ, გამართეთ, ეუბნებოდენ თავისი მესობდები.

ბეკრაძე ძებნის შემდეგ აიჩნია ზიესს „კანაშინი“, ორ მოქმედებაანი კომედია, შეტყობინა თავისი აზრი სახელმწიფოს სასწავლებლისაკენ მოწაფე გიორგი კვიციანიძეს და კოდა თაქთაქაშაილს, რომლებიც სიამოვნებით დასთანხმდნენ. გავსწავიატეს წარმოდგენის დადგმა, განაწაილეს როლები. შეუდგნენ რეპერტონებს, მოემსახდნენ, დანიშნეს წარმოდგენის დღე—შაბათი, გამოიდეს საამსახვო ფული, ავიდეს ზარი-

კუბი, იშვავს ხარხარს კუნძი, მუშტა, ტინისამო-
სი და სს. ერთი სიტყვით, რაც კი სკლარო იყო
ამ წარმოდგენისთვის. კვიციანძის სახლში (ფარდა
გვერდზე აწოდეს), შეატუბინეს მეზობლებს,
ვისაც სურდა მოსულიყო მუქათო. ამ სადაშის
წარმოდგენასეგ მართლაც ამოღენს ხალხი მთა-
ვად, რომ თათხში ტუგა ღადრ იყო და ნახევარ
ხალხი ფანჯრებიდან იტყობოდეს. ასე ამ გუ-
რად; რადესაც ვეგლადფერი შიანშადეს, დაიწ-
ვეს წარმოდგენა. ეს იყო ზირველი წმომდგენს
ვერსე, 1888 წ.

მეორე წარმოდგენა გამართა კვლავ თაქთა-
ქიშვილი ეზოში, დაიღა რადე ტინასეს—ვე-
ღარ ნახსენა ხალხი ძლიერ ბევრი დაქსწრო და
ნასამოვნებელ დაჩხა!

სოსხვდენ მუდამ კვირა ემართათ წარმოდ-
გენები. ამ წარმოდგენაში ქალების როლებს თა-
მაშობდნენ: ვასო ცაბაძე, სანდრო დავითაშვილი
და ავანე იორდანაშვილი.

სწორედ შუა წარმოდგენის დროს მეორე
მოქმედებაში იმ უბნის ძმა-ბიჭები არღნის დაკ-
რით მოვიდნენ და სოსხვდენ, ესევე დაკვრით
შეშვეს ეზოში (წარმოდგენა გარეთ ეზოში—
ყო), რადგან ერთი ამოთი ძმა-ბიჭი—ლექსო
ენუქიძე იმ დამეს მონაწილეობას იღებდა. რა-
გორც იყო მოქმედი და ამშვიდეს, თორემ ჩხუბს
ზარებდენ: დაწყებენ, რომ არღნის ხმა ხელს
შეუშლის წარმოდგენის მსვლელობას. ისინიც
დასთანხმდნენ და სიმოვნებით უტყურობენ თა-
ვიანთ ძმა-ბიჭს, არტომ ავანისანს როღში ხან-
დახან გამოვლამარაკობდნენ სოღმე კიდევ
და ისიც წინადაცნა მასუსს აძლევდა და სოსხვდა
ხუმად ჩოფალოფენ

წარმოდგენების გათავების შემდეგ, ერთმა
აქ დასწრე მეზობელმა, ხელბოთი მხარეულმა
მამართა ხალხს: ეს ვეგლავ კარგი, მაგრამ ნათის
ფული მანც შეეწირათო?!

ზოგმა თანხმობა განუცხადა და გამოი-
ღეს ფული. სულ მოგროვდა 73 კან. ეს ფული
თუშნა დიდი არ იყო, მაგრამ, სცენის მოყვარე-
ებს მანც დიდი იმედი მთვრათ. აფიქრეს, ზღ-
ბათ მოსწონთ ჩვენი წარმოდგენები, რომ ფულ-
საც გვეწვეიანო. ლექსო ენუქიძემ შემდეგში და-
დი დახმარება გაუწია ამ ამხანაგობას: ავიდა თა-
ვის ფულით ცისფერი მიტკალი, შეაკერინა
წინა ფარდა და სულ ოქრო-მკერდი ქადაღდე-

ბით მორთო. შეატრავს ამხანაგობაში ფული,
ლექსოსვე რჩევით დასატინეს დეკორაციები
სანტრუსოვს—ორი ფარდა და კულისი. ახლა კი
განარჩა საქმე, მაგრამ ბანის უქონლობა უჭირ-
ებდათ საქმეს, ძლიერ საძნელო შეიქმნა მუდამ
ეზოებში წარმოდგენების მართვა, წვიმის შიშით
გადადებს და სხვა. ბევრი ძეგნის შემდეგ იშ-
ვეს ერთი შენობა წყნეთის ქუჩასეგ, სადაც ახლა
ქართული გემპანიაა, ამისთან ახლოს, ახალი შე-
ნობა იყო, ჯერ კიდევ გაუცინავდა ეს შენობა
ეკუთვნებდა გიორგი ბარბაქაძეს. შიგ ორ არშინ-
ზედ დორდი და აკურის ნამტურევენი ევრან. სა-
ხლის ზატონმა უთს ა: აი ეს დორდი გასწმინ-
დეთ და შეეძლიან მერე რადეგენებზე თათამო-
თო. სცენის მოყვარეებს არც ეს დაახარეს, სულ
ცოტა ხანში ეს თათხიც მოასრუთავდა. მითინეს
დეკორაციები, მდიდარი, ღარიბი თათხი, ტუე,
ცისე, მშვენიერი წინა ფარდა თავის ჯდრთფორფ-
კითა და მოაწვეს სცენა. ეს დეკორაციები დაკ-
და სულ 60 მ. (მოგროვადი თვით ამხანაგთა
შორის). რაკი საქმე კარგად წავიდა, ამხანაგო-
ბით მოქმეტენ ისევე სანდროსნო სსწავლეობის
მოწყობა: ვასო ცაბაძე, დიმიტრი იორდანაშვი-
ლი, არილ ანუაშვილი, ს. ვეგლესინი, ვანო
იორდანაშვილი, სანდრო დავითაშვილი, ვ. მა-
თურელაშვილი (ქუხანდელი დოტორი), გიორგი-
ბინა და ვანო ჭავჭავაძე. ხანდახან ესმარბო-
დენ ამ ამხანაგობას: სოსო ავანძი და სანდრო
ბაკაშვილი, შიშა ლელაშვილი, სოზიაშვილი.
და სს. ამ ახალ სახლში გამართა სულ 10 წარ-
მოდგენა ბილეთებს ფასი 15 კ.—5 კ. იყო.
ორი წარმოდგენა ამ ამხანაგობამ გამართა კუვი-
აში წმინდა ნინოს ეკლესიის ახლოს. დაიღა
რადე ტინასეს ვეღარ ნახა. ერთი წარმოდგენა
გამართა ჩუღურეთში, ინტონ ფურცელაძის სახ-
ლში. წარმოდგენის ჯდება და შვილია.

უოკელ გამართულ წარმოდგენას ხალხი აუ-
რებელი ესწრებოდა და ნასამოვნებულ რჩებოდა.
ბოლოს სახლის ზატონმა ღადრ მისცა ნება, რომ
კიდევ გაემართათ და სახლი თავის საკლარე-
ბისთვის გადაეკეთა. ამხანაგობა; ცოტა არ იყოს,
დადონდა უბინობისა გამო. არ გაუვლია დიდ
ხანს და ესევე ამხანაგობა გადავიდა ოღაც ქუ-
ჩასეგ, ფოსტის გვერდით, მეტურნოთფის სახლში
რესტორან—ბაღში, სადაც მოთავსებული იყო
აგატრიც, სახელად ჯეღბურსი“. აქ ამართებოდა

ქართულ-რუსული წარმოდგენები. ქართულ წარმოდგენების მმართველი იყო სხნდრო ნებიერიძე: თეატრს ეწერა: „ქართული სახალხო თეატრი“. მართლაც სახალხო იყო მით, რომ ბილეთების ფასი შედარებით დაკლებული იყო ე. ი. შუაზღუდის.

გ. ჯაბაური

(გაგრძელება შემდეგ)

სახალხო სახლი

სახალხო თეატრს ჩვენის თეატრის ისტორიაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია.

მისი აკვანი ხალხმა არწია და აგერ გამოხარდა კიდევ. თუ ერთის მხრით მეტის ურადლებით ეპურობინ ზრთფსიონადურ მსახიობთა თეატრს,— მეორეს მხრივ სრულიად ბივიწეებელი იყო ის პატარა გამოქვეყნებული, სხდაც „საბაბური“ მოკრძალებით-მალულად ადგომის სემხადიში იყო და ერს ქრისტეს ადგომა ამცნო.

თუ ერთის მხრით არ ზოგავენ ფულს, ძაღას, მსახიობთ ამ თეატრისათვის, რომელიც თათქმის საზოგადოების განსაკუთრებული ნაწილის ემსახურება და ასულადგმულებს, მეორე მხრივ გაკრბანს, უერს არ ათხოვებენ ამ სამლოცველოს, სხდაც თისებებს ზღაპარი გალიაში დამწეუდგულ არწივისა.

ჩვენდა საყვალოდ დავიწეებელი ჭეუხს ჩვენს მწერლობასაც, იგი მეტოქეობით ეაღერსება მოფრთაშე თეატრს და აბ სახალხო თეატრისათვის რად შეწუხებაინ!

მაგრამ წარსულით სახელოვანია, მეობადით შეკრძეკელი და მომუდლით ძღაგრი უთველივე; რომლის მოშობელი, დამცველი და აღმზრდელი სახლია.

კიდევ ეს არის, რომ სახალხო თეატრს მარადისთან ამშენებს და სყოფელითაა.

სახალხო სახლის დიდი მისისია აქვს ნაკისრი. აქ ანთებელი წმინდა ღამეზარი ცხოველმყოფელს შუქს უნდა ჭეფინდეს თავის მოთაუვანე მლოცველებს. სახლის გონებით განსხეკეება, სულით ამდლება, გრძობების განაზება,— აი, მოზერი მოვალეობა თეატრის.

მისი დანიშნულებაა, იფოს მინათობელი ვარსკლავი; რომელიც ბრძოლის ყამის აქეაშს

იწეებს და გოლიათებს დავითოვანებს, სოლოყამის სევედისას, ყამის უამდლობისას, ყამის არწივის გალიაში დარევევებისას, იგლობის ის იყენა, რომლის ტეობლი ჭინკების რევეს მელოდით დამოზრალი კრალიბები იკურნებანს, ლულიბინ და კარეკეებელი იმელით, რწმენით და სიყუარულით ადგზნებული გული აბოიქრდება, ადსდება ჭეშმარიტების სამიბელად

ამ დიდ სამლოცველოს არ ეფერება წუთიერა გატება, იგი ვერ იქნება დრობითი ამდლევეელი. სახალხო სახლის ის ტარია, სხდაც სხლი იკრბება, სულით ერთდება, ერთხანრად განინდის, ტარის, აზრთვენს, ღხინობს, იმდობს, სიყვარულით თება.. ამ ტარის სკურთხეველს უნდა ემსახურებოდეს ჭეშმარიტი და ფაქიზი მსახური. იგი დაზრდებული უნდა იფოს არა მკითხე „ქურუმებისგან“. მის მირანს უნდა აკურებდეს თვით მარინტებული.

სახალხო სახლის ასეთი დიდი მისისია კიდევ შეისისხლობრც მისმა მესვეურებმა, სოლო ამ გატებაში, ჩვენდა სიმწუხაროდ, ვერ გამოინანეს სათანდო სიღინჯე, დაკვირება; ვერ აღნუსნეს შესფერისად ცხოვრების ნაკრახებია და ბოღის ხომ ერთმანერთის ქიშობას გადჭევენ.

საზოგადოებამ უკვე უწიის, რომ ასეთი ბრძოლა გამართული სახალხო სახლის კარშემა, რითაც სახალხო სახლს რევეს განცდვეინეს.

მართალია, მის ბევრა გაჭირვება და დაბრკოლებანი უძლევა, ამით მის ვარსკვლავს არ გადაფერება ნისლი და დრუბელი, სოლო ისეთ ხანში ყუაყებისას, როგორც იგი განინდიდა ბოლო წლებში,— ესაჭიროვებოდა მუშაკთა ძედღინის კარეკება, რწმენით გატებაებული მუშაობა, რომ იგი სრულიად კაფურჩქენ ილიყო. ჩვენ მამინ გვექნებოდა უფლება გვეამუნა დაკრძებულ ხელებით შექმნილ მსატვრულ სახალხო თეატრით.

მესვეურთა ბირადმა ქიშობამ კი იგი რამდენიმე სიფეხურით ჩამოარჩინა ამ გზას, რიც მეტად გულსაკლავია. დემოკრატის ვლად ამის შესფერისა ანგრომა გაწიოს; უკმობის სარემელი თავის ტარის ჩვეულებითამებრ და მეთაურთ შინანობას-კი სახლვარი დაუღვას.

ჩვენ მუხს ვაფრთ ხელოვნების რეაღერ შემაქმნელობის ჩეგროვის გასკებ ფორმაში შექ-

სოვიდის - წინაშე.

ჩვენ გვესტადობა თეატრი სერიალულია, ახრი თავისი შესაფერი ფერადებით აკინძულა, თეატრი არა წუთებით ამდღევებუდა, ფრანკო-ლოგიაზე აშენებულა, არამედ ტაძარი სამლოცველო, სიდაც სული, გული, გრძობა, ჯღერ-თაფანებს თუ სევედა ისილავს შოტრთადად ქე-სიადრეებს, უნკავთ გამწვანებულს, რომელიც დრმა დადს დასწავს ჩვენს არსებას.

წუთიერად ამდღევებულა წუთიერადვე ჩელებს, ხოლო რაკვა-გაღობს ეკლეიასი გულის სიადრეში ზოულდობს თანაგრძობას და აქავე ბუდობს. იგი იდუმალებას — მარადისობის განცდას. დეშეკრატის მოსაყვარულე მსტვარი, დრამატურგა, მუსიკოსი, მწერალა, მსახიობა, მოქანდაკე ამ თეატრის სამოსელით უნდა შეიმოსოს და ხელხთან ერთად განიცადოს თავისი შემოქმედია.

და ისინი-კი, ვინც ხალხის ხსელით ხსახლთა ხსხლს მესევერებენ, მხოლოდ ზოლიტიკანობა-დასობანობით კი არ უნდა ხელმძღვანელობდენ საქმეს, არამედ უმთავრესად ხელოვნების ზრინებებით...

ამიტომაც ხსახლთა ხსხლის მესე ურთქმრთებით დადინჯება, რათა მშეენიერ თავგულად შეკუთვდენ დაიდა საქმის გასაფურსჩენელად.

აჩრდილი

ლიტერატურა

წვერილი აქებები

საზოგადორო

➔ **თბილისის დარაბიულ დასის რეჟისორ-ნი** მომავალ სეზონისათვის ამ თავითვე იკერენ თადრიგს როგორც პიესების, ისევე ტანისამოსის, დეკორაციებისა და ბუტალირიისას. მზადდება ახალი დეკორაციები.

➔ **ღია ჩიანაშაღ დასწარა** ახალი ორიგინალური ოთხ მოქმედებიანი დრამა „ცხოვრების ტალღებში“ მუშა-ნოქართა ცხოვრებიდან.

➔ **ი. ჯარღალიშვილის მოთხრობით** მ. ვიქტორეულია და ი. გრიშაშვილის მონაწილეობით სამხიარული წარმოდგენები გაიმართება 6 ივლისს სილნალში, 8-ს — ველისციხეში.

➔ **სრულიად საქართველოს სენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობის სურათები:** 1) მთელი ყრილობისა; 2) გრეზილიუმისა; 3) სპეციალური კომისიისა და 4) ყრილობის მომწვევე კომისიისა უკვე დაანხდა ფოტოგრაფმა ედ. კლარმა (სასხლის ქ., თეატრის ეზოში). თითო სურათი ღირს 1 მ. 50 კ.

➔ **გ. ფიცხველია დასწარა** ახალი პრეტენსია 1) „ყორნები“, ოთხ მოქნი კომედია თავადახანურთა ცხოვრებიდან; 2) „განადღურებულნი“, ოთხ მოქნი დრამა გლეხთა და თავ.-ანს. ურთიერთობიდან. ამ კომად სწერს რომანს „თავის ქალა“-ს ჩვენის ინტელიგენციის ცხოვრებიდან.

➔ **დ. თურღონიკილაშვილი** სთარგმნა უკრაინელთა გამოჩენილ მგოსნის ოლესის 1-მოქნი პიესა „შემოდგომა სიყვარულისა“.

➔ **გორის სამართიხველო** სსსარგებლოდ სალიტერატურო საღამო წარმოდგენითურ გაიმართება 23 ივლისს.

➔ **დუშეთში შესდგა პართულ სენის მოქვართა წრე.** საქმის გამგედ ამორჩეულია დ. კობიაშვილი, ჩ. ნამორაძე და გ. მაისურაძე. უკვე გამართეს ერთი წარმოდგენა სენის სასარგებლოდ. ხალხი ბლომად დაესწრო და ისინამოდ. განზრახულია დრამ. სახის დაარსება. საზოგადოება თანაგრძობით ეცეკობა.

➔ **ხონის ჯაფხულის სეზონი** 29 ივნისს დაიწესა ალ. ყალბავიშვილის რეჟისორობით. წარმოდგენილ იქნა „ზოლა დადიანის „შენი ჰირიმი“ და კ. ყიფიანის „დატრიალდა ჯარა“. ხალხი ბლომად დაესწრო და ძლიერ სასიამოვნებეც დარჩა.

➔ **მუშათა მოძრაულ-გაგლოგალითა გუნდი,** 30 კაცისაგან შემდგარი, მ. კახაძის ლიტერატურით 12 ივლისს დაბა-ქალაქებისკენ გაემგზავრება და კონცერტებს გამართავს გორს, ცხინვალს, ახალქალაქს, ხაშურს, სენაკს, ბორჯომს, წაღვერს, ბაკურთანს, ტიათურას, საჩხერეს, სამტრედიას, ლანჩხუთს, ხონს, ოზურგეთს, ქობულეთს და სხ. გუნდი შესრულებს ქარველ მუსიკოსთა მიერ გადაღებულ ხალხურ სიმღერებს, სოფლის სცენებს ფანდურზე დაკრით და სხ.

რუსთა შორის

➔ **მერალ ან. ჩხეიძის ბარღაშვალეპის** ათი წლის თავი შესრულდა 2 ივლისს. რუსის ზოგიერთა გამოცემებმა მწერლის ხსოვნას საგანგებო ნომრები უძღვეს.

➔ **სამარხი ქაის წესდება შეიმუშავა** რუსეთის სათეატრო საზოგადოების საბჭომ. ამ მოკლე ხანში შეინაგა საქმეთა ეფხირს წარედგინება დასამტკიცებლად.

➔ **„მეფე ურიათა“-ს შესახებ** გამოიკა ახალი ვანგარეულება, რომლის ძალითაც პიესის სცენაზე წაკითხვა შეუძლიან მხოლოდ ერთ კაცს და არა რამდენიმე პირს გრიშაშვილი და ტანისამოსებში, როგორც ამას აქამომდე ზოგიერთნი ახერხებდნენ.

➔ **სამიშვკარტორო დრამა. კურსეზე** მისაღები გამოცდანი დანიშნულია 21, 22 და 23 აგვისტოსათვის. მეკადინეობას შეუდგებიან 7 ენენისთვის.

ჩვენი ვოსტა

ჯოგლიდი. ქ-ს გვეზავნებთ. ეგ. ნინოშვილის შესახებ მოგონება არ მიგვიღია. გამოგვიგზავნეთ. **მუთხანი. დ. ჩ-ს** პიესა გამოგვიგზავნეთ.

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა საზაფხულო საღამოში, მიხაილოვის პროსპექტზე, სინემატოგრაფ სახლი
ლოსა გვერდზე, № 131, ინიერ ბარტის ბაღში.

დღეს, კვირას, 6 ივლისს

სინემატოგრაფი, მუსიკა და ტექვა

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხიდან 25 კ. დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

ქალები და სტუდენტები შესვლის ფასს არ იხიდან

კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილია ბალი შეიძლება გაიცეს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სეირნობითათვის.

კლუბში გამართება ხოლმე ლექციები, კონცერტები, წარმოდგენები, სამუსიკო, სალიტერატურო და ვოკალური საღამოები და აგრეთვე სახალხო სეირნობანი.

ალსასრული ალამიანის ტანჯვისა ჰონორკია (სუსუნატი)

4 წ. გავიდა, რაც ჩემი გამოგონილი წამალი „რაპიდი“ გასასყიდად გამოვიდა სამკურნალო, საბჭოს ნებართვით № 1295, სუსუნატის წამლობისთვის, როგორც მაგარი, ისე ხრონიკულია. ამ ხნის განმავლობაში „რაპიდი“-ს პრეპარატი ათასობით ავადმყოფი სრულიად განიკურნა, რომელთაგანაც სამადლობელი წერილები მაქვს. წამლობის ასეთი ნაყოფი უფლებას მაძლევს, პრეპარატი „რაპიდ“-ი, როგორც ყველაზე არსებითი და სწრაფად მოქმედი საშუალება ამ სნეულების, ეურჩია ყველას.

უკანასკნელ წლის დეკრებში კვლავ დამატკიცა, რომ „რაპიდ“-ის პრეპარატი წამლობის შემდეგ სუსუნატი რომ არ მორჩენილიყოს, ამისთანა ნებმოხვევა არ არის; ამისათვის გადატრით ვაცხადებ, რომ რაც უნდა ხანგრძლივი იყოს ავადმყოფობა, ჩემი გამოგონილ საშუალებით სამ კვირაში წამლობა საქმარისა სუსუნატის მოსარჩენად, და „რაპიდ“-ის შემწეობით სრულიად მორჩენილად უნდა ჩივივადლოს.

მართალია, უკანასკნელ წლებში სუსუნატის (გონორი) წინააღმდეგ ბევრი საშუალება გამოჩნდა, რომელნიც ჩქარა და არსებით განკურნებს პიირდებოდენ და ავადმყოფთ, შესაძლოა, გულიც გაუტყუდთ ამ წამლობის უნაყოფობით და სამართლიანდ შეუძლიანთ ეჭვის თვლით შეხვდნენ ჩემს წამალსაც.— ამ შემთხვევაში მათს ეურადღებოს იმ გარემოებაზე მივაქცევ, რომ ჩემი რწმენა „რაპიდ“-ის უებრობაში და ჩემი დაპირება ლიტონი სიტყვა რომ არ არის, იმის დასამტკიცებლად ყველას, ვინც ჩემგან პრეპარატ „რაპიდ“-ის ოს ორმაგ ფლაკონს (წამლობის მთელი კურსი) დაიბარებს, წამალთან ერთად ეგზავნება ჩემგან ხელწერილი, რომ უკეთუ არ მთარჩინოს, ფულს უკანავ დავუბრუნებ.

ნიმუში ჩემის ხელწერილისა:

„მე, ამისა ქვემოთ ხელისა მომწერილი, ამ ხელწერილს ვაძლევ ბატონს (მამს და აბას) იმაში, რომ მიყვიდ რა მას ჩემი „რაპიდ“-ის ორი ფლაკონი, სუსუნატის წინააღმდეგ, თავივები ვარ, რომ 20 დღის წამლობის შემდეგ ეს სნეულება სრულიდით

გაქრება. თუ აღნიშნულ ვადაზე რომელიმე ლაბორატორიაში შარის გამოკვლევის შემდეგ აღმოჩნდება განუკურნებელი, მაშინ ვალდებული ვარ რვა მანეთი დავუბრუნო“ (ხელ. მოწერა.)

ზემოდ მოყვანილ ცნობას, რომ ბევრ განკურნებულ ავადმყოფებისაგან სამადლობელი წერილები მაქვს, გადავწყვიტე ჩემს განცხადებებში მოვთავსო ხოლმე ახალი მადლობის წერილები. ამ წერილების დედანი (აუარებელი) ჩემთან ინახება და ყველს მსურველს შეუძლიან მათი ნახვა. წერილების სინამდვილეში თავივები ვარ. თუ რომელიმე ვაჭარი დედანს არ ეთანხმება, ვალდებული ვარ, გადავიხადო 1000 მანეთი რომელიმე საზოგადოების სასარგებლოდ.

წერილი 11. მ. ბ. ბ. დელამურე; დიდათ გამაღობთ თქვენი სასწაულ მოქმედ „რაპიდისთვის“. განვიკურნე, ვურჩევ ჩემს ნაცნობებს მოკმაართონ თქვენ. პატივისცემით ე. მ. გ. ქ. როჯონ.

წერილი 12. მ. ბ. ბ. დელამურე; მთელი ათი წელიწადი ვიტანებდით ამ საშინელ სენით. თქვენმა უებრობა საშუალებამ განკურნა 26 დღეში. ამდენი ხნის ტანჯვის შემდეგ მე არ მამადა თუ იქნებოდა ისეთი საშუალება, რომელიც შესძლებდა ჩემს განკურნებას. მაგრამ მოუტყუედი, ყოფილა—ეს არის თქვენი რაბი. ციფლინ გულწრფელ საღამს და დღევანდლობას ტანჯული ხალხის საკეთილდღეობთ. პ. ლ. ტროტიკე. 16 მარ. 1912 წ.

ფასდადებით და გაგზავნით 9 მ. ფასდადებით იგზავნება მხოლოდ 3. მან. ეკონომაგურის შემდეგ. გთხოვთ შევეითისა და ცნობებისათვის მიჰმართოთ:

თბილისში ჩემს წარმომადგენელს კ. აკოპიანს, ლორის-მელიქოვის ქ. № 16, 13, სახელმწ. მანკის პირდაპირ, დილის 11—2 ს. და საღ. 5—7 ს. აგრეთვე ისევედ მძ. ტერტეროვიძის აფთხიურს, ნეკრასოვისა და რაზიგზლის ქუჩ. კუთხეში, ვორონიცოვის ძვლის მახლობლად.

პატივისცემით მ. დელამურე, მოსკოვი, ნეგლინის მოსტ. № 14—2 სსს. 2.

მკითხველი:

ა. ო. იაშვილი

(თბილისის საქალაქო 1-ლი ნაწილის მკურნალი)
შინაგან ჯვადმყოფობათა.
დილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.
ყენეთის ქ., № 19.

ქბილისა ალ. სოლოლაშვილი

იღებს ჯვადმყოფებს
დილით 9—2 სათ., საღამოს 5—7 სათ.
გოლოვინის პრ., № 12.

ვ. დ. ლაგაზიძე

შინაგან და ბავშვთა ჯვადმყოფობისა.
ვარდის უბნის ქ. № 9.

ნ. მ. თიანაძე

(თბილისის საქალაქო მკურნალი)
შინაგან სნეულებათა
დილით 12—1 ს., საღამოთი 5—5 ს.
კიროზის ქ. № 18

შ. ა. მიქელაძე

შინაგან და ბავშვთა ჯვადმყოფობათა.
საღამოთი 6—7 ს.
მიხეილის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16.

ჰ. ვ. ნათიშვილი

კანისა, ვენერეულა და სიფილისისა.
დილით 11 $\frac{1}{2}$ —1 ს., საღამოთი 6—7 ს.
ნონუშენტის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

ა. ნ. დიასამიძე

(ორდინატორი თბილისის სარკინის გზო საავადმყოფოსი)
კანის, ვენერეულა და ათამანგისა.
შუადღით 1—2 $\frac{1}{2}$ ს., საღამოთ 6—8 ს.
მოსკოვის ქ. № 4.

ივ. გ. გომარტელი

შინაგან ჯვადმყოფობათა
| იენისიდან
ბორჯომში

ექ. ვასტანგ ღამბაშიძის

სანატორიუმი

პატარა-ცემში, ბაყურიანის გზაზე
ძალ-ვაჰუათივის 8—5 წლამდე

დაწერილებით პირობები მსურველთ გაეგ-
ზანებათ ფოსტით მოთხოვნისთვისთანავე.

მისამართი: თბილისი **ექ. ვ. ღამბაშიძე**
ვარდისუბნის ქუჩ. № 9. (წ.)

ხელოვნურად სამკურნალო და შეჯავებული ხილეულობის წყალი

მიტროფანე ლალიძე & აშ.

მზადდება საუკეთესო ხილეულის წვენიდან. წმინდა შაქრით, ქიმიურად გაშუქვნილი მისალბებისაგან, გამოხდილი და ნადუდი წყლით.

გემო და სუნი საბავშრო აქვს.

ფირმა დაჯილდოვებულია წყლის საუკეთესო ღირსებისთვის დიდი ოქროს და ვერცხლის მედლებით და ცნობილია სრულიად უვნებლად თბილისის გუბერნიის სამკურნალო მმართველობისაგან (№ 5792)

ქარხნები იმყოფება: თბილისში—გოლოვინის პროსპ. № 6, ტელეფ. № 4-11, ქუთაისში—პუშკინის ქ. № 5.

(20—17)

იოსებ იმედაშვილის გამოცემა № 51

სინათლე

ზღაპარი-ფერია ვ. მ. და 7 ს. ი. გადევანიშვილისა, ავტორის მოკლე ბიოგრაფიით, სურათებით და ექვსი ნახატიო.

ფ. 30 კ. ათბოლიე და ასობლიე ნაღზე მყიდველთ თითო წიგნი დაეთმობა 22 კ. ფასდადებითაც გაიგზავნება.

მისამართი: Тифлисъ, ред. „Три да Цховреба“—Иосифу Имедашვიли.

(10—3)

ახალი წიგნი

ლექსები, სცენები და მოთხრობები

ა. მ. ახანაზროვისა

ავტორის პორტრეტით, კრიტიკული წერილით და სხვა სურათებით. ფ. 60 კ. საწყობი ავტორთან—საბერის ქ., № 5, საქ. სახლი. წიგნით მოვაჭურებებს ჩვეულებრივი % დაეთმობა.

(5—3)